

บรรณานุกรม

- ขวัญเมือง จันทโรจน์. 2539. เอกสารสัมมนาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคม ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2542. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดกำแพงเพชร.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดตาก.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2542. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครสวรรค์.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2543. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดพิจิตร.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2542. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดพิษณุโลก.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2543. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดเพชรบูรณ์.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสุโขทัย.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2542. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดอุตรดิตถ์.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดอุทัยธานี.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- จามรี ศิริภัทร. 2552. **การออกแบบวัสดุกราฟิกเพื่อการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง. 2548. **หลักการออกแบบศิลปกรรม.** กรุงเทพมหานคร.
- จารุณี สุวรรณศรี. 2547. **กราฟิติ (Graffiti) : การสื่อความหมายและอัตลักษณ์.** กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จิรวัดน์ พิระสันต์. 2549. **ศิลปกรรมท้องถิ่น : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง**. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. 2545. **อัตลักษณ์ วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.soc.cmu.ac.th/wsc/data/Identity>.
- สุภาพรรณ ขอผล. 2539. เอกสารประกอบการสัมมนาของวิชาการ เรื่อง **“ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ภาคเหนือตอนล่าง”**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคม ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุมิตร ศรีวิบูล. 2546. **การออกแบบอัตลักษณ์ : Corporate identity**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สมสกุล วีระศิลป์. 2548. **ออกแบบบรรจุภัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทองเจือ เขียดทอง. **การออกแบบสัญลักษณ์**. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สีปประภา.
- ธีรพร กงบังเกิด และคณะ. 2551. **การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปที่เป็นเอกลักษณ์จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการวิจัยวิจัยแห่งชาติ.
- นัทธนัย ประสานนาม. 2545. **เพศชาติพันธุ์ และปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ในภาพยนตร์เรื่อง Touch of Pink**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.midnightuniv.org/midnight>
- เบญจา หวังปัญญา. 2549. **การบรรจุภัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษา.
- บุษฎี เหล่ามานะเจริญ. 2550. **การสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านตราสัญลักษณ์ขององค์กรธนาคารไทย**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชิด ทิณบุตร. 2531. **การออกแบบบรรจุภัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ประชา สุวีรินนท์. 2551. **ดีไซน์+คัลเจอร์**. กรุงเทพมหานคร : ฟ้าเดียวกัน.
- ประเสริฐ ศิลรัตน์. 2531. **ของที่ระลึก**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรีนตติ้ง เฮ้าส์.
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. 2546. **อัตลักษณ์ = identity**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ.
- อริสา สำรอง. 2551. **จิตวิทยาการตลาดและผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเชิงสำรวจ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง
โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่างเพื่อออกแบบเอกลักษณ์
บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก

คำชี้แจง แบบสอบถามเชิงสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง เพื่อนำข้อมูลความคิดเห็นที่ได้รับทั้งหมดเป็นแนวทางสู่การออกแบบและชุดเอกลักษณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไป
 ตอนที่ 2 ข้อมูลภาคเหนือตอนล่าง
 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง	
2. อายุ	☐ 15-20 ปี	☐ 21-25 ปี	☐ 26-30 ปี
	☐ 31-35 ปี	☐ 36-40 ปี	☐ 41 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ	☐ โสด	☐ สมรส	
4. ระดับการศึกษา	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
	☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก	
5. อาชีพ	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ ค้าขาย	
	☐ ข้าราชการ	☐ พนักงานบริษัท	
	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ แม่บ้าน/พ่อบ้าน	
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	☐ ต่ำกว่า 3,000 บาท	☐ 3,000-5,000 บาท	
	☐ 5,001-10,000 บาท	☐ 10,001-20,000 บาท	
	☐ 20,001-30,000 บาท	☐ 30,000 บาทขึ้นไป	

ข้อมูลภาคเหนือตอนล่าง

7. ท่านทราบข้อมูลหรือรู้จักจังหวัดภาคเหนือตอนล่างใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)
☐ กำแพงเพชร	☐ เพชรบูรณ์	☐ อุทัยธานี
☐ อุตรดิตถ์	☐ พิษณุโลก	☐ ตาก
☐ นครสวรรค์	☐ สุโขทัย	☐ พิจิตร
8. หากกล่าวถึงจังหวัดภาคเหนือตอนล่างท่านจะนึกถึงจังหวัดใดเป็นอันดับแรก
☐ กำแพงเพชร	☐ เพชรบูรณ์	☐ อุทัยธานี
☐ อุตรดิตถ์	☐ พิษณุโลก	☐ ตาก
☐ นครสวรรค์	☐ สุโขทัย	☐ พิจิตร
9. หากกล่าวถึงจังหวัดภาคเหนือตอนล่างท่านจะนึกถึงสิ่งใดเป็นลำดับแรก
☐ คำขวัญ	☐ ภาษาพูด	☐ เทศกาลงานประเพณี
☐ สถานที่ท่องเที่ยว	☐ การแต่งกาย	☐ สินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก

10. ท่านเดินทางสู่จังหวัดภาคเหนือตอนล่างด้วยวิธีใดบ้าง
 รถประจำทางหรือขนส่งมวลชน   รถไฟ   รถยนต์ส่วนตัว
11. สถานที่ท่องเที่ยวใดที่ท่านนิยมไปในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง
 อุทยานแห่งชาติ   วัด/วิหาร   น้ำตก
 ถ้ำ   โบราณสถาน   พิพิธภัณฑ์
12. เทศกาลงานประเพณีใดในจังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่ท่านอยากไปร่วมงานมากที่สุด
 ตักบาตรเทโว (อุทัยธานี)   ลอยกระทง เสาเทียน เล่นไฟ (สุโขทัย)
 งานสารทกล้วยไข่ (กำแพงเพชร)   ก๋วยสลาก (ตาก)
 แห่มังกร (นครสวรรค์)   อุ่มพระดำน้า (เพชรบูรณ์)
 แข่งเรือยาว (พิษณุโลก)   แห่น้ำขึ้นโรง (อุตรดิตถ์)
 แข่งเรือประเพณี (พิจิตร)   .....
13. สินค้าพื้นเมืองที่ท่านนิยมซื้อมากที่สุด
 อาหาร   ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน   ผลไม้
 ผ้าจีน   พระเครื่อง   เครื่องปั้นดินเผา
14. ท่านนิยมซื้อสินค้าเพื่อวัตถุประสงค์ใด
 ใช้ส่วนตัว/ครอบครัว   ของฝากหรือที่ระลึก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

©©©©©©©©©©©©©©©©

ขอขอบคุณทุกท่านในการให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม
 ผู้วิจัย นายทินวงษ์ รักอิสสระกุล
 นางสาวธัญญธร อินทร์ท่าฉาง
 อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามความพึงพอใจ

ภาคผนวก ค
แบบประเมินประสิทธิภาพ

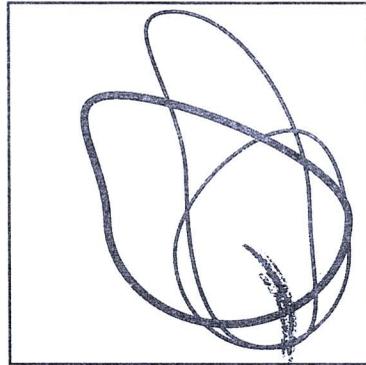
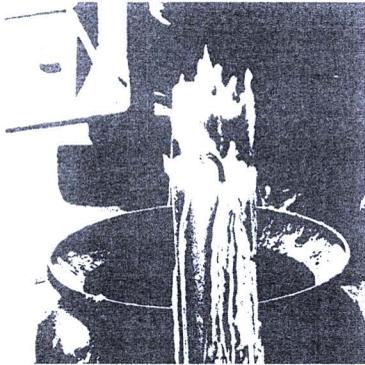
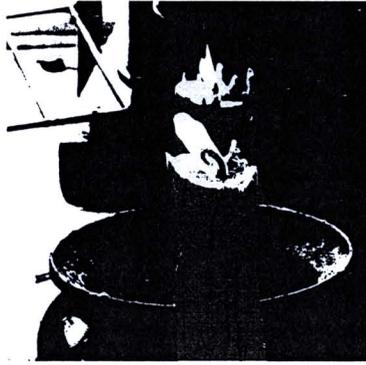
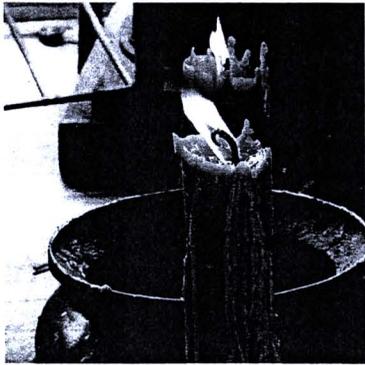

ภาคผนวก ง

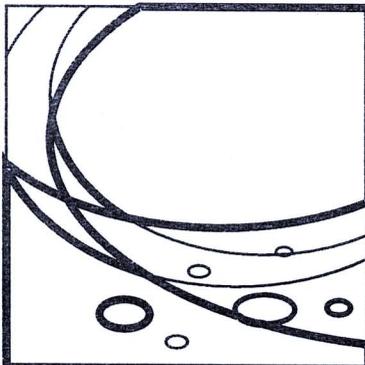
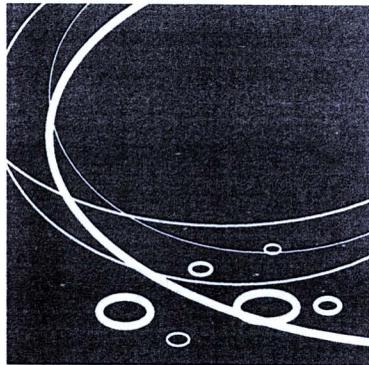
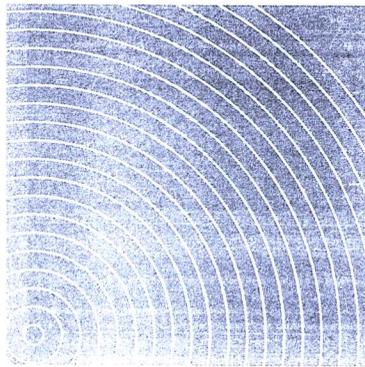
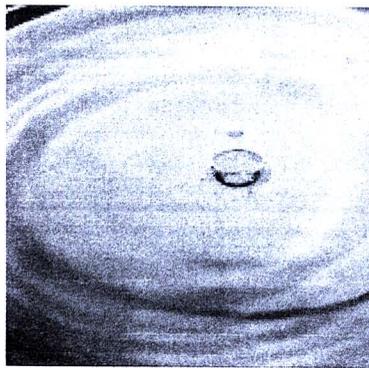
แบบร่างออกแบบชุดรูปแบบเรขศิลป์ภาคเหนือตอนล่าง

รูปแบบที่ 1

❑ พลังศรัทธา
faithful

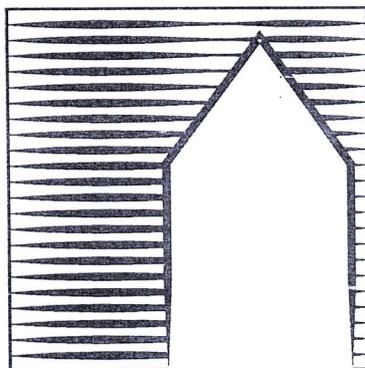
รูปแบบที่ 2
■ สายน้ำแห่งชีวิต
Water of Life

รูปแบบที่ 3

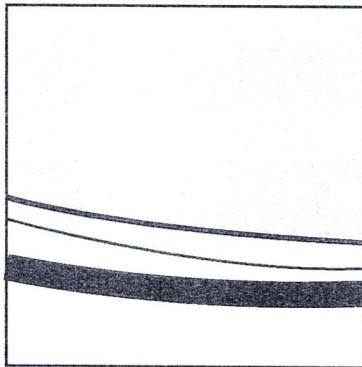
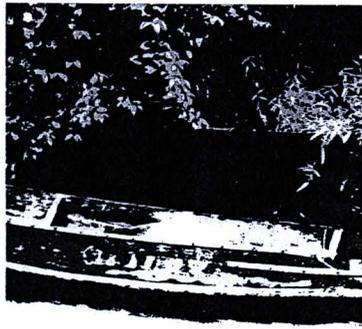
เอจ็อง
Red Brick

รูปแบบที่ 4

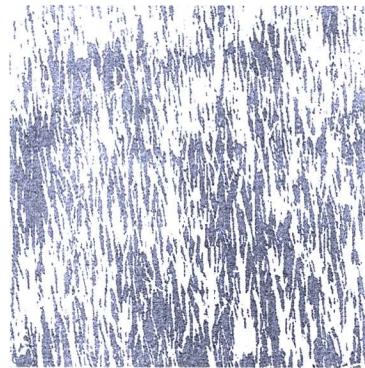
■ วัฒนธรรม
Culture

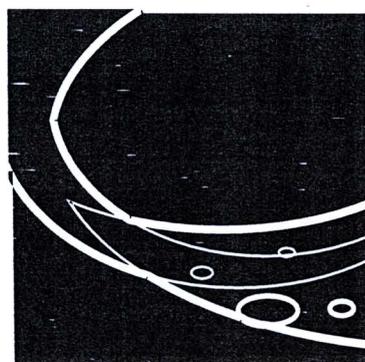
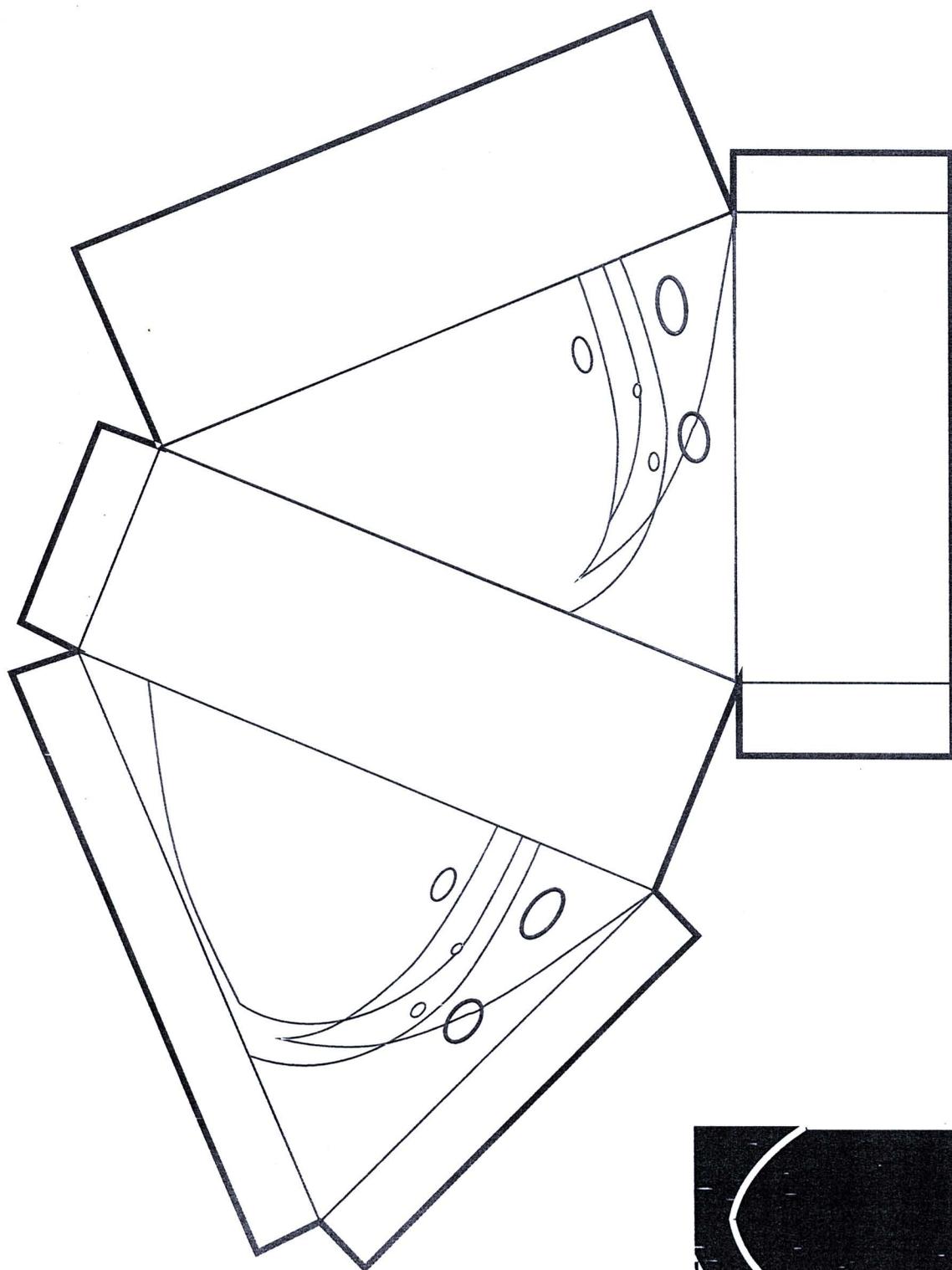
รูปแบบที่ 5

กสิกรรม Agriculture

ภาคผนวก จ
ชุดรูปแบบเรขศิลป์ภาคเหนือตอนล่าง
บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายทินวงศ์ รักษิสรสกุล
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Tinnawong Rakisarakul

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 6097 00316 91 1

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ (พนักงานมหาวิทยาลัย)

ตำแหน่งบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย

หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวงษ์วิภาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0 2281 9231-4 ต่อ 4201 โทรสาร 0 2282 8572

e-mail : tinnawong.r@rmutp.ac.th

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

(ค.อ.ม. เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม)

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต

(ค.อ.บ. เกียรตินิยมอันดับ 1 ศิลปอุตสาหกรรม)

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

สาขาวิชาการเทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์

กลุ่มวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดย
ระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้า
โครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ผู้ร่วมโครงการวิจัย การศึกษาจิตวิทยาสีที่มีผลต่อผู้
ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นเลือนราง เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

งานวิจัยที่กำลังทำ : ผู้ร่วมโครงการวิจัย การพัฒนาเครื่องเสริมทักษะการ
เรียนพยัญชนะเบรลล์ไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

แบบเสนอโครงการวิจัย (research project)

ประกอบการเสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ตามมติคณะรัฐมนตรี

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย)

การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่าง
เพื่อการออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก

(ภาษาอังกฤษ)

A Study of Local Identity of The Lower Northern of
Thailand for Graphic Design on Souvenir Packaging.

ส่วน ก : ลักษณะโครงการวิจัย

โครงการวิจัยใหม่

โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะเวลา...ปี ปีนี้เป็นปีที่...รหัสโครงการวิจัย.....

I ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) (กรณาระบุความสอดคล้องเพียง 1 ยุทธศาสตร์ ที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดยโปรดดูรายละเอียดในผนวก 2)

ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

- การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพ และคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้ และความเป็นไทย

II ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554)

- ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

- กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

- แผนงานวิจัยที่ 2.3 การวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่น

III ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับกลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วนตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554)

- กลุ่มเรื่อง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

IV ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายรัฐบาล (กรณาระบุความสอดคล้องเพียง 1 หัวข้อที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดยโปรดดูรายละเอียดในผนวก 4)

- นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก : เรื่องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

- นโยบายระยะการบริหารราชการ 3 ปี ของรัฐบาล : นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

ส่วน ข : องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบ [คณะผู้วิจัย บทบาทของนักวิจัยแต่ละคนในการทำวิจัย และสัดส่วน ที่ทำ การวิจัย (%)] และหน่วยงาน ประกอบด้วย หน่วยงานหลักและหน่วยงาน สนับสนุน	
หัวหน้าโครงการวิจัย	นายทินวงษ์ รักอิสสระกุล รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
บทบาทหน้าที่	ศึกษาข้อมูล สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบและพัฒนา
สัดส่วนความรับผิดชอบ	80%
ผู้ร่วมโครงการวิจัย	
บทบาทหน้าที่	นางสาวธัญญธร อินทร์ท่าฉาง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
สัดส่วนความรับผิดชอบ	20%

2. ประเภทการวิจัย

- การวิจัยประยุกต์ (applied research)

3. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย

- สาขาปรัชญา กลุ่มวิชาศิลปกรรม

4. คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

- อัตลักษณ์ (Identity)
- ภาคเหนือตอนล่าง (The Lower Northern of Thailand)
- การออกแบบเรขศิลป์ (Graphic Design)
- บรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก (Souvenir Packaging)

5. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาคเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขาทอดยาวจากเหนือลงมาใต้ ทิวเขาที่สำคัญได้แก่ ทิวเขาดนนรังชัย เป็นทิวเขาที่ใหญ่และยาวที่สุดของภาคเหนือ มียอดเขาสูงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศคือ ยอดเขาดอยอินทนนท์ อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ สูงจากระดับน้ำทะเล 2,565 เมตร ทิวเขาแดนลาว กั้นเขตแดนไทยกับพม่ามียอดเขาสูงเป็นอันดับสองของประเทศคือ ยอดดอยผ้าห่มปก อยู่ในอำเภอแม่เมาะ มีความสูง 2,297.84 เมตร และยอดดอยหลวงเชียงดาว สูง 2,222 เมตร เป็นอันดับ 3 อยู่ในจังหวัด เชียงใหม่เช่นกัน และยังมีทิวเขาขุนตาล ทิวเขาผีปันน้ำตะวันตก ทิวเขานี้อยู่ระหว่างแม่น้ำวังกับแม่น้ำยม ทิวเขาผีปันน้ำตะวันออกอยู่ระหว่างแม่น้ำยมกับแม่น้ำน่าน ทิวเขาหลวงพระบางกั้นเขตแดนระหว่างไทยกับ ลาว ทิวเขาเหล่านี้ประกอบไปด้วยภูเขาใหญ่น้อยมากมาย เช่น ดอยอินทนนท์ ดอยขุนตาล ภูชี้ฟ้า ภูผาตั้ง และยังเป็นที่อยู่ อาศัยของชาวเขาเผ่าต่างๆ ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง มูเซอ ไห่ อีเก้อ และลีซอ ส่วนพื้นที่ราบ บริเวณหุบเขาและแถบลุ่มแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ลุ่มน้ำกก และน้ำอิง มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การ เพาะปลูกข้าว และพืชไร่ รวมทั้งไม้ผลหลากหลายชนิด

สำหรับลักษณะนิสัยของชาวเหนือสังเกตได้จากภาษาพูด ซึ่งเป็นภาษาไทยท้องถิ่นที่มีความไพเราะอ่อนหวาน แสดงถึงความสุภาพอ่อนโยนในจิตใจ ความโอ้อ้อมอารี และความเป็นมิตรงานหัตถกรรมมากมายที่สร้างสรรค์เป็นข้าวของเครื่องใช้และของที่ระลึกที่ได้รับความนิยมจนกลายเป็นสินค้าส่งออกที่นำรายได้เข้าประเทศนั้น ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถบ่งบอกความ เป็นชาวไทยภาคเหนือได้เป็นอย่างดี

ภาคเหนือ มีพื้นที่รวม 169,644.3 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 106 ล้านไร่ประกอบด้วย 17 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ นครสวรรค์ ตาก น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุทัยธานี อุตรดิตถ์ ภูมิประเทศของภาคเหนือเต็มไปด้วยขุนเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อน โดยเฉพาะบริเวณตอนเหนือสุด เช่น จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และน่าน โดยมีจุดสูงสุดของภาค (และของประเทศ) อยู่ที่ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ทางตอนเหนือนั้นจะมีสำเนียงเป็นของตนเองเรียกว่า คำเมือง จังหวัดในภาคเหนือมีด้วยกัน 17 จังหวัด ทั้งนี้ยังได้มีการแบ่งพื้นที่เป็นสองส่วนใหญ่ คือ ภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง โดยภาคเหนือตอนล่างประกอบด้วย 9 จังหวัด ดังนี้

- จังหวัดกำแพงเพชร คำขวัญประจำจังหวัด กรูพระเครื่อง เมืองคนแกร่ง ศิลาแล่งใหญ่ กล้วยโชหวาน น้ำมันลานกระบือ
- จังหวัดตาก คำขวัญประจำจังหวัด ธรรมชาติน่าыл ภูมิพลเขื่อนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองไม้และป่างาม
- จังหวัดนครสวรรค์ คำขวัญประจำจังหวัด เมืองสี่แคว แห่มังกร พักผ่อนบึงบอระเพ็ด ปลารสเด็ดปากน้ำโพ
- จังหวัดพิจิตร คำขวัญประจำจังหวัด เมืองซาละวัน แข่งขันเรือยาว ข้าวเจ้าอร่อยล้มท่าฮอรรสเด็ด หลวงพ่อเพชรรวมใจ บึงสีไฟลือเลื่อง ยอดพระเครื่องหลวงพ่อเงิน
- จังหวัดพิษณุโลก คำขวัญประจำจังหวัด พระพุทธชินราชงามเลิศ ถิ่นกำเนิดพระนเรศวร สองฝั่งน่านล้วนเรือนแพ หวานฉ่ำแท้กล้วยตาก ถ้ำและน้ำตกหลากตระการการตา
- จังหวัดเพชรบูรณ์ คำขวัญประจำจังหวัด เมืองมะขามหวาน อุทยานน้ำหนาว ศรีเทพเมืองเก่า เขาค้ออนุสรณ์ นครพ่อขุนผาเมือง
- จังหวัดอุตรดิตถ์ คำขวัญประจำจังหวัด เหล็กน้ำพี้ลือเลื่อง เมืองลางสาดหวาน บ้านพระยาพิชัยดาบหัก ถิ่นสักใหญ่ของโลก
- จังหวัดอุทัยธานี คำขวัญประจำจังหวัด เมืองพระชนกจักรี ปลาแรดรสดี ประเพณีเทโว ส้มโอบ้านน้ำตก มรดกห้วยขาแข้ง แหล่งต้นน้ำสะแกกรัง ตลาดนัดดังโคกระบือ
- จังหวัดสุโขทัย คำขวัญประจำจังหวัด มรดกโลกล้ำเลิศ กำเนิดลายสือไทย เล่นไฟลอยกระทง ดำรงพุทธศาสนา งามตาผ้าตีนจก สังคโลกทองโบราณ สักการะแม่ย่าพ่อขุน รุ่งอรุณแห่งความสุข

บรรจุภัณฑ์เป็นตัวแทนของกระบวนการส่งเสริมการขายทางการตลาด ณ จุดขายที่สามารถจับต้องได้เปรียบเสมือนกุญแจดอกสุดท้ายที่จะไขผ่านประตูแห่งการตัดสินใจซื้อ บรรจุภัณฑ์สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อโฆษณาได้อย่างดีเยี่ยม ณ จุดขาย เพราะบรรจุภัณฑ์เป็นงานพิมพ์ 3 มิติ และมีด้านทั้งหมดถึง 6 ด้าน ที่จะสามารถใช้ เป็นสื่อโฆษณาได้ดีกว่าแผ่นโฆษณาที่มีเพียง 2 มิติ หรือด้านเดียว

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการใช้เรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกท้องถิ่นที่แสดงถึงอัตลักษณ์ประจำภาคเหนือตอนล่าง เพื่อสร้างความจดจำและส่งเสริมการขายและเผยแพร่ชื่อเสียงผ่าน อัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่างให้เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลายอีกทางหนึ่งด้วย

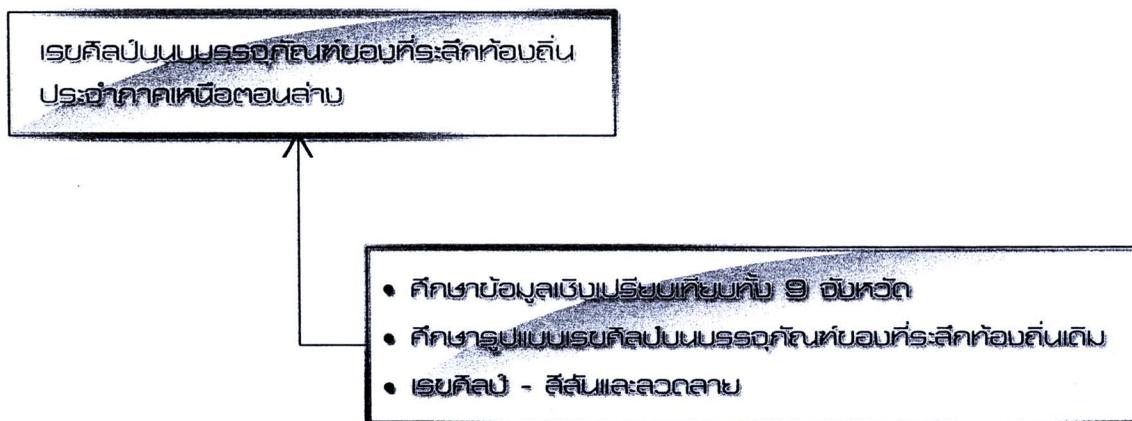
6. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 6.1 เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่าง
- 6.2 เพื่อสร้างรูปแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประจำภาคเหนือตอนล่าง
- 6.3 เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายและเผยแพร่ชื่อเสียงผ่านอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่างให้เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลายอีกทางหนึ่ง

7. ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 7.1 ศึกษาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบทั้ง 9 จังหวัด เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่าง
- 7.2 ศึกษารูปแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกท้องถิ่นเดิม ทั้ง 9 จังหวัด
- 7.2 รูปแบบเรขศิลป์ ประกอบด้วย สีเส้นและลวดลาย ใช้เป็นตัวแทนแสดงถึงตัวตนของภาคเหนือตอนล่างทั้ง 9 จังหวัด

8. ทฤษฎี สมมุติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

9. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

มนุษย์มีการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน สิ่งของต่าง ๆ แก่กันและกันสืบเนื่องมาเป็นเวลายาวนาน ในยุคเริ่มแรกอาจเป็นการแลกเปลี่ยน แบ่งปันสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม หรือเครื่องมือในการประกอบอาชีพเพื่อให้ผู้รับเกิด “การระลึกและนึกถึงและคิดถึง” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า “ของที่ระลึกนั้นมีการมอบแก่กันมานับแต่มนุษย์เกิดมาในโลกแล้ว” ในปัจจุบันมีการมอบของที่ระลึกให้แก่กันและกัน เพื่อเป็นเกียรติในวาระและโอกาสต่าง ๆ แม้ว่าของที่ระลึกบางอย่างอาจไม่มีราคา แต่มีคุณค่าทางจิตใจที่ผู้ให้มอบต่อผู้รับ ของที่ระลึกอาจนับเป็น “วัตถุแห่งความยินดี” ที่ผู้ให้ให้ด้วยความรัก เคารพ ศรัทธา และความคิดถึงต่อผู้รับ ของที่ระลึกมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมนุษย์ ส่งผ่านความรู้สึกดี ๆ ให้แก่กันในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป สิ่งของที่ระลึก สิ่งของที่มนุษย์ทำขึ้นเพื่อให้ หรือ แจกจ่าย เป็นของที่ระลึกได้กลายมาเป็นการผลิตสินค้าที่ระลึกเพื่อการจำหน่าย มีการพัฒนารูปแบบและ คุณภาพ

ของสินค้าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ของที่ระลึกอาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป ตามแต่โอกาสนั้น ๆ เช่น ถ้ามอบให้เนื่องในวันเกิด วันแต่งงาน วันปีใหม่ เรียกว่า “ของขวัญ” ถ้ามอบให้ผู้ที่รักและนับถือเรียกว่า “ของกำนัล” และถ้าให้เพื่อเป็นการตอบแทน เช่น งานศพ เรียกว่า “ของชำร่วย” หรือ “ของแถมพก” เหล่านี้ เป็นต้น แม้ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม มีวัตถุประสงค์การให้ที่ต่างกัน แต่ในความหมายที่แท้จริงก็คือการกระตุ้นเตือนให้เกิดความทรงจำ ซึ่งอยู่ในขอบข่าย “ของที่ระลึก” นั่นเอง

กล่าวว่า “ของที่ระลึก” อาจจำแนกประเภทตามจุดประสงค์ของการนำไปใช้ ดังนี้

1. ประเภทของกิน สิ่งของประเภทนี้มีการแบ่งปันกันมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน และบริโภคในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงไม่ค่อยยอมรับว่าเป็นของที่ระลึก ต่อมาในภายหลังสินค้าประเภทของกินได้พัฒนารูปแบบ คุณภาพ การเก็บรักษาและบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมสวยงามน่าสนใจ จนสินค้าที่ระลึกประเภทนี้ได้รับความนิยมและความสนใจจากผู้ซื้อจำนวนมาก

2. ประเภทของใช้ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันกลายเป็นสินค้าที่ระลึก ที่ได้รับความนิยมมากเช่นกัน เครื่องใช้บางชนิดมีการประดิษฐ์ตกแต่งให้งดงามเป็นพิเศษ จึงมักถูกนำไปใช้เป็นของที่ระลึกมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์

3. ประเภทตกแต่ง ประเภทนี้สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อจิตใจเป็นส่วนใหญ่ เช่น การตกแต่งร่างกาย ได้แก่ เครื่องประดับต่าง ๆ หรือสำหรับใช้ในการตกแต่งอาคารสถานที่ หรือใช้ในพิธีการต่าง ๆ ดังนั้นสินค้าที่ระลึกประเภทนี้ต้องมีการออกแบบที่ดี มีสีและรูปทรงส่วนประกอบต่าง ๆ ปราณีต สวยงาม ดึงดูดล่อใจผู้ซื้อ (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2531)

การที่คนจะเลือกสินค้าสิ่งใด สิ่งใดนั้นจะต้องเป็นที่ถูกใจและมีความน่าสนใจ ชวนให้อยากซื้อสินค้าของที่ระลึกที่น่าสนใจควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เมื่อมีผู้กล่าวถึงของที่ระลึกประเภทนี้แล้วทุกคนต้องรู้จักแหล่งที่มาของสิ่งนั้นได้ ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่เกิดมาจากประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นนั้นๆ

2. เป็นสินค้าหายาก ของที่ระลึกประเภทนี้มักจะเป็นสิ่งของที่นักท่องเที่ยวซื้อ และเป็นสิ่งที่เป็นของแท้ และราคาถูกกว่าที่อื่น

3. ราคาถูก เมื่อนำไปเทียบกับสิ่งของประเภทเดียวกัน ที่วางจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ทั่วไป เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องหนัง เป็นต้น

4. มีความดึงดูดใจจากการออกแบบ ลวดลาย ความประณีต สี สัน ความน่าสนใจ ความมีประโยชน์ใช้สอย เช่น ตุ๊กตา สมุนไพร เป็นต้น

5. หาได้ง่าย สะดวก มีวางขายตามจุดต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

6. ขนาด รูปร่าง และน้ำหนักที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง สินค้าของที่ระลึกที่มีจุดอ่อนจะต้องหาทางแก้ไข เช่น มีบรรจุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ หรือออกแบบให้สามารถแยกชิ้นได้ เพื่อนำไปประกอบใหม่ในภายหลัง เป็นต้น

7. ใช้แรงงานในท้องถิ่น โดยการแปรรูปสินค้าของที่ระลึก ให้เกิดมูลค่าเพิ่มโดยใช้แรงงานในท้องถิ่นนั้น ๆ

8. มีการแสดงขั้นตอนการผลิต เพื่อให้ผู้บริโภคมีโอกาสทดลองทำ เพื่อที่จะสร้างความประทับใจให้เห็นคุณค่าของสินค้านั้น เช่น การทอผ้า การวาดลายร่ม เป็นต้น

9. มีฉลากบอกส่วนประกอบ หรือส่วนผสม บอกที่มาของสินค้านั้นว่าทำมาจากอะไร วิธีการใช้ การดูแลรักษา และมีข้อควรระวังอย่างไร เหล่านี้ เป็นต้น (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2537)

ในการออกแบบของที่ระลึก ของขวัญ ของกำนัล ของใช้เฉพาะทางนั้น ปัจจุบันนักออกแบบได้อาศัยการตั้งแนวคิด วิธีคิด หรือจะเรียกว่าเป็นหลักคิดเพื่อเป็นหลักยึด หรือเป็นแนวทางการออกแบบทางความคิดออกไปหลากหลายทิศทางโดยนำแนวคิดหลักไปสู่การสร้างผลงานออกมาอย่างมีเอกลักษณ์ เฉพาะ หรือจะเรียกว่าเป็นชุดนั่นเอง วิธีคิด ของการทำงานตามแนวทางนี้ ก็คือ การคิดหาหลักหรือสัญลักษณ์ แทนความคิด ซึ่งอาจจะเริ่มต้นหาคำสำคัญ เช่น "เด็กไทย" เป็นตัวตั้ง หน้าที่ของนักออกแบบก็คือการสร้างภาพจากคำว่า "เด็กไทย" ให้ออกมาเป็นภาพแสดงแทนความเข้าใจ แทนที่ตัวหนังสือที่เป็นคำอ่านนี้ การวาดภาพแสดงแทนความคิดนี้เราจึงเรียกว่า ผลงานการออกแบบ แต่ลักษณะที่ปรากฏออกมาเป็นภาพนั้น จะมีคุณลักษณะเช่นไร ก็ต้องกำหนดความคิดและวาดแสดงรายละเอียดออกมาให้ได้ เช่น เป็นเด็กไทยนุ่งโจงกระเบนสีแดง ไว้ผมจุกมีปีกผม ไม้ไผ่เสื่อ อายุราว ๆ 4-6 ขวบ รูปลักษณ์อวบอ้วนชาวสมบูรณ์ กำลังยืนกางขา อยู่ในท่านั่งพับเพียบ กำลังวิ่ง ลูกเข่า ฯลฯการกำหนดความคิดดังกล่าวจะทำให้เราได้แนวทางการผลิตชิ้นงานหรือได้เอกลักษณ์ทางความคิดออกมาเพื่อใช้เป็นแนวการ เขียนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามมา นับตั้งแต่การตั้งชื่อความคิด เพื่อนำไปสู่การสื่อสาร การผลิตเป็นผลงานอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย ซึ่งหากไม่กำหนดแนวความคิดหลักหรือไม่มีหลักยึดแล้วอาจจะหลงทาง ซึ่งเมื่อสร้างงานออกมาแล้ว ตัวผลงานจะสะท้อนความคิดที่เป็นเอกลักษณ์หรือระดับสติปัญญา ของนักออกแบบนั่นเอง (ประชิด ทิณบุตร, 2550)

การศึกษาการออกแบบที่ดี จึงจำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในงานออกแบบแต่ละเอียดโดยเฉพาะก่อน เพื่อให้การออกแบบสอดคล้องกับความเป็นจริง หรืออาจให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงไม่มากนักน้อย ไม่ใช่เป็นการออกแบบที่เลื่อนลอยอยู่เหนือความเป็นจริง หรือไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นการออกแบบก็จะมีคามหมายน้อยลง นอกเหนือจากการศึกษาแนวคิด รูปแบบ วัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการผลิต งานออกแบบบางอย่างอาจเกี่ยวข้องกับจิตวิทยา เพื่อการเรียกร้อง หรือสร้างทัศนคติ เช่น การออกแบบโฆษณาจะต้องใช้หลักทางจิตวิทยาในทางชี้ชวน หรือการออกแบบทางทัศนศิลป์ที่ต้องสร้างความรู้สึกลำบากคิดอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดขึ้นต่อผู้ชม การศึกษาเฉพาะด้านจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดทางจิตวิทยานั้นด้วยเช่นกัน (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526)

บรรจุภัณฑ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ใช้ในการบรรจุสินค้าในการจัดจำหน่ายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ หรือผู้บริโภคด้วยต้นทุนที่เหมาะสม จะเห็นได้ว่าบรรจุภัณฑ์มีบทบาทอย่างมากในสภาพสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ยังมีความสัมพันธ์กับศิลปวัฒนธรรมของชาติอีกด้วย (สมพร คงเจริญเกียรติ, 2541)

ส่วนองค์ประกอบสำคัญของบรรจุภัณฑ์ ที่ทำให้ผู้บริโภค เกิดการรับรู้ และเกิดความพึงพอใจในสินค้า ไว้ดังนี้

1. ภาชนะบรรจุ อาจเป็นวัสดุชนิดต่าง ๆ เช่น หลอดแก้ว กล่อง ขวด ถุง กระป๋อง หรืออาจทำด้วยพลาสติก กระดาษ เหล็ก ไม้ เป็นต้น
2. ฉลาก คือสิ่งที่แปะติดที่ขวด กล่อง หรือพิมพ์ลงภาชนะบรรจุ
3. ยี่ห้อ คือชื่อเรียกสินค้าทั่วไป
4. เครื่องหมายการค้าที่ใช้โฆษณา จะออกแบบให้มีลักษณะเด่น เพื่อให้เกิดการจดจำ
5. ใบบอกวิธีใช้สินค้า เป็นส่วนที่ให้อะเอียด แจ่มสรรพคุณ วิธีใช้ บางครั้ง อาจเป็นคู่มือสินค้า (เสรี วงษ์มณฑา, 2542)

บรรจุภัณฑ์มีความสำคัญสำหรับสินค้าและการตลาดอย่างมาก จะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ ได้ให้ความสำคัญหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์ ไว้ดังนี้

1. การบรรจุและการคุ้มครองป้องกัน บรรจุภัณฑ์จะต้องออกแบบให้สามารถคุ้มครองป้องกันสินค้าจากความเสียหายเนื่องจากการขนส่ง ป้องกันสินค้าไม่ให้เน่าเสีย ไม่ทำให้เสื่อม สลายไว และสามารถเก็บรักษาได้ง่าย

2. การบ่งชี้ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์จะต้องแสดงให้เห็นตัวสินค้าต่อผู้บริโภคทันที โดยการใช้ชื่อสินค้า เครื่องหมายการค้า ชื่อผู้ผลิต ลักษณะประเภทของสินค้า

3. การอำนวยความสะดวก ในกระบวนการผลิตและการตลาด บรรจุภัณฑ์ต้องเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการขนส่ง การเก็บรักษาในคลังสินค้า บรรจุภัณฑ์จะต้องมีความแข็งแรง ทนทาน สามารถวางซ้อนทับเพื่อประหยัดพื้นที่ บรรจุภัณฑ์จะต้องมีขนาด รูปร่างที่ลงตัว เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการวางซ้อนในชั้นวาง

4. การดึงดูดความสนใจผู้บริโภค สิ่งที่เห็นในบรรจุภัณฑ์ทั้งหมด เช่น ขนาด รูปร่าง สี วัสดุ ข้อความ ตัวอักษร จะเป็นสิ่งนำมาซึ่งความสนใจของผู้บริโภคซึ่งผู้ออกแบบจะต้อง ออกแบบให้เกิดประสิทธิภาพทางการสื่อสาร และเกิดผลทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภค

5. เศรษฐกิจ บรรจุภัณฑ์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดราคาขายของสินค้าเพราะถือว่าบรรจุภัณฑ์ เป็นต้นทุนการผลิตด้วยเช่นกัน (ประชิด ทิณบุตร, 2531)

เรขศิลป์ หมายถึง การสร้างสรรค์ลักษณะ ส่วนประกอบภายนอกของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถสื่อสาร สื่อความหมาย ความเข้าใจ ในอันที่จะให้ผลทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภค บริโภค เช่น ให้ผลในการดึงดูดความสนใจ การให้โน้มน้าวจิตใจถึงสรรพคุณ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ยี่ห้อผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิต ด้วยการใช้วิธีการออกแบบ การจัดวางรูป ตัวอักษร ถ้อยคำ โฆษณา เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางการค้า และอาศัยหลักศิลปะการจัดภาพให้เกิดการประสานกลมกลืนกันอย่างสวยงามตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ การออกแบบเรขศิลป์บรรจุภัณฑ์สามารถสร้างสรรค์ได้ทั้งลักษณะ 2 มิติ บนพื้นผิวแผ่นราบของวัสดุ เช่น กระดาษ แผ่นพลาสติก แผ่นโลหะอบติบึก หรืออลูมิเนียม โฟม ฯลฯ ก่อนนำวัสดุต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบกัน เป็นรูปทรงของบรรจุภัณฑ์ ส่วนในลักษณะ 3 มิติ ก็อาจทำได้ 2 กรณีคือ ทำเป็นแผ่นฉลาก หรือแผ่นป้าย ที่นำไปติดบนแผ่นบรรจุภัณฑ์ประเภท rigid forms ที่ขึ้นรูปมาเป็นภาชนะบรรจุสำเร็จมาแล้ว หรืออาจจะสร้างสรรค์บนผิวภาชนะบรรจุรูปทรง 3 มิติ โดยตรงก็ได้ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เป็นต้น ซึ่งลักษณะของการออกแบบ กราฟิกบรรจุภัณฑ์นี้ส่วนใหญ่มักถือตามเกณฑ์ของเทคนิคการพิมพ์ในระบบต่าง ๆ เป็นหลักการออกแบบเรขศิลป์ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างมาก เพราะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ เหนือไปจากการบรรจุและการป้องกันผลิตภัณฑ์โดยตรงทำให้บรรจุภัณฑ์ได้มีหน้าที่เพิ่มขึ้นมา โดยที่ลักษณะเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์และฉลากได้แสดงบทบาทหน้าที่สำคัญ อันได้แก่

1. การสร้างทัศนคติที่ดีงามต่อผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต เรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์และแผ่นฉลาก ได้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนสื่อประชาสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ในอันที่จะเสนอต่อผู้บริโภค บริโภค แสดงออก ถึงคุณงามความดีของผลิตภัณฑ์ และความรับผิดชอบที่ผู้ผลิตมีต่อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยที่ลักษณะทางเรขศิลป์จะสื่อความหมายและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ การนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ ตลอดทั้งสร้างความต่อเนื่องของการใช้ การเชื่อถือในคุณภาพ จนกระทั่งเกิดความศรัทธาเชื่อถือในผู้ผลิตในผลผลิตที่สุดด้วย

2. การชี้แจงและบ่งชี้ให้ผู้บริโภคทราบถึงชนิดประเภทของผลิตภัณฑ์ ลักษณะเรขศิลป์เพื่อ ให้สื่อความหมาย หรือถ่ายทอดความรู้สึกได้ว่าผลิตภัณฑ์คืออะไร และผู้ใดเป็นผู้ผลิตนั้น มักนิยมอาศัยใช้ภาพและอักษรเป็นหลัก แต่ก็ยังอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ ในการออกแบบ เช่น รูปทรง เส้น สี ฯลฯ ซึ่งสามารถสื่อให้เข้าใจหมายหมายได้ เช่นเดียวกับการใช้ภาพ และข้อความอธิบายอย่างชัดเจน ตัวอย่างงานดังกล่าวนี้มีให้เห็นได้ทั่วไป และที่เห็นชัด คือ ผลิตภัณฑ์ต่างประเทศ ที่บรรจุอยู่ในภาชนะที่คล้าย คลึงกันดังเช่น เครื่องสำอาง และยา เป็นต้น แม้บรรจุอยู่ในขวดหรือ หลอดรูปทรงเหมือนกันผู้บริโภค ก็สามารถชี้ได้ว่าอัน

ใดคือเครื่องสำอางอันใดคือยา ทั้งนี้ก็โดนการสังเกตจากเรขศิลป์ เช่น ลักษณะตัวอักษร หรือ สีที่ใช้ซึ่งนักออกแบบจัดไว้ให้เกิดความรู้สึกผิดแผกจากกัน เป็นต้น

3. การแสดงเอกลักษณ์เฉพาะ สำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการลักษณะรูปทรงและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ ส่วนใหญ่มักมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในผลิตภัณฑ์แต่ละประเภททั้งนี้ เพราะกรรมวิธีการบรรจุภัณฑ์ ใช้เครื่องจักรผลิตขึ้นมาภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ประกอบกับผู้แข่งขันในตลาดมีมาก ดังเห็นได้จากผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปที่ผลิตและจำหน่ายอยู่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะรูปทรงและโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันมาก เช่น อาหารกระป๋อง ขวดเครื่องดื่ม ขวดยา ซองปิดผนึก และกล่องกระดาษ เป็นต้น บรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้มักมีขนาด สัดส่วน ปริมาณการบรรจุที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน ดังนั้นการออกแบบเรขศิลป์ จึงมีบทบาทหน้าที่แสดงเอกลักษณ์ หรือบุคลิกพิเศษที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนของผลิตภัณฑ์ และผู้ผลิตให้เกิดความชัดเจน ผิดแผกจากผลิตภัณฑ์คู่แข่งขึ้นเป็นที่สะดุดตา และเรียกร้องความสนใจ จากผู้บริโภคทั้งเก่าและใหม่ให้จดจำ ได้ตลอดจนซื้อได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

4. การแสดงสรรพคุณและวิธีใช้ ของผลิตภัณฑ์เป็นการให้ข่าวสารข้อมูล ส่วนประสมหรือส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ภายในว่ามีคุณสมบัติ สรรพคุณ และวิธีการใช้อย่างถูกต้องอย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยการอาศัยการออกแบบการจัดวางภาพประกอบข้อความสั้น ๆ ข้อมูลรายละเอียด ตลอดจนตรารับรองคุณภาพและอื่น ๆ ให้สามารถเรียกร้องความสนใจ จากผู้บริโภคให้หยิบยกเอาผลิตภัณฑ์ขึ้นมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจเลือกซื้อ การออกแบบเรขศิลป์เพื่อแสดงบทบาทในหน้าที่นี้จึงเปรียบจึงเปรียบเสมือนการสร้างบรรจุภัณฑ์ให้เป็นพนักงานขายเงียบ (the silent salesman) ที่ทำหน้าที่โฆษณา ประชาสัมพันธ์แทนคน ณ บริเวณจุดซื้อนั่นเอง

10. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

- ขวัญเมือง จันทโรจน์. 2539. เอกสารสัมมนาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง. คณะมนุษย ศาสตร์ และสังคม ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จารุณี สุวรรณรัตน์. 2547. กราฟิติ (Graffiti) : การสื่อความหมายและอัตลักษณ์. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรวัดน์ พิระสันต์. 2549. ศิลปกรรมท้องถิ่น : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สุภาพรรณ ขอผล. 2539. เอกสารประกอบการสัมมนาของวิชาการ เรื่อง “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ภาคเหนือตอนล่าง”. คณะมนุษยศาสตร์และสังคม ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สุมิตร ศรีวิบูล. 2546. การออกแบบอัตลักษณ์ : Corporate identity. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สมสกุล วีระศิลป์. 2548. ออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทองเจือ เขียดทอง. การออกแบบสัญลักษณ์. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ลิปประภา.
- ธีรพร กงบังเกิด และคณะ. 2551. การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปที่เป็นเอกลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการวิจัยวิจัยแห่งชาติ.
- บุษฎี เหล่ามานะเจริญ. 2550. การสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านตราสัญลักษณ์ขององค์กรธนาคารไทย. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชิด ทิณบุตร. 2531. การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ประชา สุวีรนันท์. 2551. ดีไซน์+คัลเจอร์. กรุงเทพมหานคร: ฟ้าเดียวกัน.

พิษณุโลก, ตาก, เพชรบูรณ์, สุโขทัย, อุตรดิตถ์, นครสวรรค์, อุทัยธานี และ พิจิตร

แผนการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554											
	พ.ศ. 2553			พ.ศ. 2554								
	ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	■	■	■									
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย				■								
3. รวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง					■							
4. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น						■						
5. ออกแบบและพัฒนา							■	■	■			
6. วิเคราะห์และสรุปผล										■	■	
7. เขียนและจัดทำรายงาน										■	■	
8. จัดพิมพ์และเผยแพร่												■

15. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย (อุปกรณ์การวิจัย, โครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ) ระบุเฉพาะปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม

15.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย บุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา

15.2 ปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม -

16. งบประมาณของโครงการวิจัย

รายละเอียดงบประมาณที่เสนอขอในปีงบประมาณปี 2554

รายการ	ปีงบประมาณ 2554
1. งบบุคลากร	-
2. งบดำเนินงาน	125,500
ค่าตอบแทน	12,500
- ค่าตอบแทนนักวิจัย	12,500
ค่าใช้สอย	10,000
- ค่าจ้างเหมาวิเคราะห์ข้อมูล	10,000
ค่าวัสดุ	96,250
- ค่าวัสดุสำนักงาน	68,250
- ค่าเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	3,000
- ค่าวัสดุตีพิมพ์เผยแพร่ (สื่อสิ่งพิมพ์-แผ่นพับ)	12,000
- ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์	5,000
- ค่าจ้างพิมพ์รายงาน	5,000
- ค่าจ้างเช่ารูปเล่มรายงาน	1,000
- ค่าจ้างถ่ายเอกสาร	2,000
ค่าสาธารณูปโภค	6,250
3. งบลงทุน	-
รวมงบประมาณที่เสนอขอ	125,000

หมายเหตุ ขอถ่ายจ่ายทุกรายการ

16.1 รายละเอียดงบประมาณการวิจัย จำแนกตามงบประมาณประเภทต่าง ๆ ที่เสนอขอในแต่ละปี

-

16.2 งบประมาณการวิจัยที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีที่ผ่านมา

-

17. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ
  - 17.1 รูปแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประจำภาคเหนือตอนล่าง (PY)
  - 17.2 เป็นการส่งเสริมการขายและเผยแพร่ชื่อเสียงผ่านอัตลักษณ์ท้องถิ่นประเพณีภาคเหนือตอนล่างให้เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลาย (I)
  - 17.3 เป็นแนวทางการออกแบบเรขศิลป์บรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับนักออกแบบนักศึกษา หรือผู้สนใจ (I)
18. โครงการวิจัยต่อเนื่องปีที่ 2 ขึ้นไป
-
19. คำชี้แจงอื่น ๆ (ถ้ามี)
-
20. ลงลายมือชื่อ หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมวัน เดือน ปี

(นายทินวงษ์ รักอิสสระกุล)
หัวหน้าโครงการวิจัย
15 ตุลาคม 2552

- หมายเหตุ :**
1. กรณีที่หน่วยงานมิได้ทำการวิจัยเองแต่ใช้วิธีจัดจ้าง โปรดใช้ แบบ ว-1ด โดยระบุรายละเอียดตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด พร้อมทั้งแนบแบบข้อกำหนด (terms of reference-TOR) การจัดจ้างการทำวิจัยด้วย
  2. กรณีเป็นโครงการวิจัยต่อเนื่องที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณที่ผ่านมาและนักวิจัยมีความประสงค์จะเสนอขอของบประมาณการวิจัยในปีงบประมาณต่อไปต้องจัดทำโครงการวิจัยประกอบการเสนอของบประมาณด้วย
  3. ระบุข้อมูลโดยละเอียดในแต่ละหัวข้ออย่างถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ในการประเมินผล
  4. กรณีโครงการวิจัยที่มีการใช้สัตว์ให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ (ผนวก 11) และจัดทำเอกสารแนบตามแบบฟอร์ม ใบรับรองในผนวก 12 จำนวน 1 ชุด

